

Cumali Ünal'dı'nın Şiiri

Adımlar ve Hareket dergilerinde yayınlanan bazı şiirlerine aşına olduğum Cumali Ünal'dı Hasannebioğlu'nu asıl *Çerağ*'la tanıdım. 1983 yılında Erzurum'da bir kıraathanenin kitaplığında görmüştüm. Çerağ'ı, daha ilk şiirinden itibaren 'hüznüm'le birlikte 'yüzüm'ü de eriten şair, öyle bir şiir ortaya koymuştu ki, okurken derin bir haz duymuştum. İhtiyakla okuduğum kitabı, uzun süre kitapçılarda aradım, bulamadım. Sonra tekrar o kıraathaneden alarak, bütün şiirleri daktilo ettim, defalarca hem kendi kendime, hem de şiir sevdalılarına okudum ve sevdirdim.

Kaside ve gazel formlarının oldukça yoğun olarak denendiği kitapta, "Anası Yok Çocuklar İçin Şiir", "Cizvit", "Üçaltmışyüz İsyanı" ve "Acının Duyargası" gibi modern Türk şiirinin yüz akı olabilecek güzel şiirler vardı.

Bu kitabıyla Hasannebioğlu, modern Türk şiirinde ne İslami zevk ve anlayışının hâkim kaynak veya ana damar telakki edildiği Sezai Karakoç'a, ne nev'i şahsına münhasır bir başkaldırı şiiri ortaya koyan İsmet Özele, ne de mücerredin çıplak ve mahrem noktalarını kurcalayan Cahit Zarifoğlu'na benziyordu. Modern şiir çizgisinde onu, söyleyiş tarzı bakımından yeni bir zevk ve anlayışın temsilcisi olarak kabul etmek gerekiyordu.

Kendi başınaydı, tekti, orijinaldi. "Artık seni yaşamak üzerine gökler dolusu soluk oluyorum" diyen bu şair, belki İslami duyuş tarzının en yeni ve önemli bir damarı olarak düşünülebilirdi. Fakat kaliteyi görmezden gelen zamane, onu da 'yitik' saymış, "şiirin kapısından içeri girdiğini, ancak yüz bulamadığım" söyleyebilme cesaretini göstermişti. Ancak geleceğin sahici edebiyat tenkitçileri ve tarihçilerinin, onu İslami zevk ve anlayışın, önemli köşe taşlarından biri olarak kabul edeceklerine inanıyorum.

Cumali Ünal'dı Hasannebioğlu, *Çerağ* (1978) isimli ilk şiir kitabından tam on yıl sonra, iki şiir kitabı daha yayınladı. Gençlik tarafından oldukça fazla okunan ve aranır hale gelen *Çerağ*'dan sonra, iyice bilenmiş olarak *Bir Gecenin Şiiri ve Kendini Yusuf Gören* (1988) adlarını taşıyan iki şiir kitabıyla iyi bir çıkış yapan, 1990'da da şiirlerini *Sudaki Kendi Yüzüm* adını taşıyan kasette seslendiren şair, 11 yıldan beri sebebi bilinmez bir sessizlik içindedir.

Hasannebioğlu, *Çerağ*'dan itibaren eşya ve hadiseyi aşkın bir perspektiften yorumlamaya çalışır. Bunun için kendinden arınmış ve derin bir derunî tecrübeyle dış dünyaya yönelmiştir. *Çerağ*'daki *Külüng* şiirinde geçmiş, hal ve gelecek arasında bulduğu kopukluklar, onun genel olarak bütün şiirlerine sinmiş olan derin yapıyı oluşturur. Hemen hemen bütün şiirlerinde yoğun olarak dikkat çeken varlık, dünya, hürriyet, isyan, göç, barış, savaş, kıyam, öfke ve ölüm temaları. Bir 'kopuş'un feryatlarıyla çoğalmakta ve şiirin mecrasında bütün coşkunluğuyla akıp durmaktadır. Bu şiirin merkezinde, her şeyi varlığıyla donatan "sevgili" vardır; bütün akış onadır:

"Atılıp tutuldun nicedir, horlandın, küçümsendin
gel otur şimdi ey sevgili, gel otur öz yerine ..."

Bunun için "Fiil Çekimleri" şiirinde teşhis ettiği 'fotoğraf, daha anlamlı olarak netleşmeye başlar. Yani keskin bir hesaplaşma, Hasannebioğlu'nun etrafında döndüğü ana tema olarak belirgin bir şekilde ortaya çıkar. Üçaltmışyüz şiirindeki rakam tersine çevrildiğinde de, şairin slogandan arınmış ve estetize edilmiş duyuş tarzıyla hangi değer hükümlerinin üzerine yürüdüğü fark edilmekte; "kendine dönüş" terkinin nasıl bir mücadeleden kotarılacağı hissedilmektedir. Bu bakımdan, Hasannebioğlu'nun şiiri, bir 'tebliğ' değil 'telkin' şiiridir; görmezden gelinemeyecek bir şiirdir.

1988'de neşrettiği *Bir Gecenin Şiirinde* de, Hasannebioğlu *Çerağ*'daki sesini daha olgun ve oturmuş bir vecd ile okuyucusuna arz eder. *Çerağ*'da nasıl Münacaat ve Naatiyle şiirin hakkını veriyorsa, bu ikinci şiir kitabında da aynı geleneği sürdürür ve doyumsuz estetik değerlere haiz şiirler ortaya koyar. Na'tında,

söyleyiş tarzı itibariyle “yüz” kelimesini her tekrar edişinde farklı anlamlarla donatan ve cinas sanatının en güzel örneğini ortaya koyan şair, duyuş tarzı itibariyle de derin bir ‘vecd’ ve ‘iştihak’ ortaya koyar:

*“Girerken güzellik ülkesine bu kara yüz beni
yedi kat yerin dibine sokacak yüzdeyüz beni*

*etim, kanım ve insanım, geldim kapına çaresiz
görünmez beden yarası görünür yüzde yüz beni*

*al beni günahlarım, her gün dağıt ve topla beni
yakmasa gönül narım, ey derim yüz de yüz beni*

*dünyaya bulanmışım, bağışlanma umudu söz
deryaya atılmış ceset, kolum kanadım yüz beni*

*yedi kat yerin dibine sokar mı yüzdeyüz beni
girerken güzellik ülkesine bu kara yüz beni”*

Denilebilir ki, naat geleneğinin en mutena numunelerinden biridir bu şiir. İki matla beyti üzerine kurduğu Regaip Kasidesinde de, yine benzersiz bir söyleyiş ortaya koyan şair, eserine sızmış olan derin yapıyı şöyle ortaya koyar:

*“diye olmasın yazıklanma sevda coğrafyasında
yüreğimde kitabım dümdüz yekpare yürüdüm”.*

Çerağda tarih ve hâl ile hesaplaşan şair, Bir Gecenin Şiiri’nde de, aynı kavgayı sürdürür; bir “Talan”dan ve “Haçlılar”dan söz açar. “Semud”la “nice görkemli taşları yerle bir” eden coşkun ve “öfkeli bir soluk”; uzun ve emsalsiz bir destan-şiir ortaya koyar:

*“Daneleyin ekilmezsem vay beni
gök tırpanla biçilmezsem vay beni
seninçün dare
çekilmezsem vay beni
ey bu harfi yüreğime ilikleyen
ayetini buğdayıma çizen yar”.*

1988’de neşrettiği son şiir kitabı Kendini Yusuf Gören’de ise, Malcolm X, Afrika, Afrika ... ve Kendini Yusuf Gören gibi önemli şiirler ortaya koyan Hasannebioğlu, aynı kitapta yer alan diğer şiirlerin söyleyiş tarzından anlaşıldığı kadarıyla, her ne kadar duyuş tarzına bağlı kalmışsa da, heyecanını kaybetmiş gözükür. Bugünkü sessizliği, belki de artık söyleyeceğini söylemiş ve şiirinin varabileceği son hedefi görmüş olan sanatkar rahatlığının neticesidir. Her ne kadar bu, sanatkar açısından yadırganacak bir durum olsa da, şairin 1949 doğumlu olduğu ve Türkiye’nin en hareketli kuşağı içinde yer aldığı düşünülürse, tabii bir netice olarak karşılanabilir.

Hasannebioğlu’nun şiirinde ana hatlarıyla kendini hissettiren temel özellik, tarihiyle ve çağıyla hesaplaşan bir zihniyet farklılığının yanı sıra, sadece kendini değil, ifade etmeye çalıştığı dünyayı da bütünüyle anlatabilme kudretini gösterebilen şahsi bir üsluptur. Dolayısıyla bu şiirde, şairin yaşadığı devrin nasıl bir siyasi ve sosyal muhtevaya sahip olduğu ve zihniyet mücadelesinin kendini ifadelendiriş tarzı, hakkında hüküm verilebilecek bir netlik arz etmektedir.